

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Problemy społeczne w perspektywach teoretycznych

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Praca socjalna Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Socjologii Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 24PSOS.21HS.06942.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty humanistyczne i społeczne
Koordynator zajęć	Agnieszka Nymś-Górna	
Prowadzący zajęcia	Agnieszka Nymś-Górna	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 30, Egzamin - Ćwiczenia: 15, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 6

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie wiedzy o podstawowych perspektywach teoretycznych przyjmowanych w badaniach i opisie problemów społecznych w socjologii.
C2	Przekazanie wiedzy o interdyscyplinarnym charakterze problemów społecznych.
C3	Wyrobienie umiejętności: poszukiwania, analizowania, interpretowania oraz wykorzystywania w lokalnych strategiach rozwiązywania problemów społecznych, w programach i projektach socjalnych rezultatów badań empirycznych dotyczących głównych problemów i kwestii społecznych oraz kierunków polityki społecznej.
C4	Wyrobienie umiejętności identyfikowania podstawowych perspektyw teoretycznych problemów społecznych w lokalnych strategiach rozwiązywania problemów społecznych, programach i projektach socjalnych.
C5	Rozwinięcie umiejętności wykorzystania wiedzy o perspektywach teoretycznych przyjmowanych w badaniach i opisie problemów społecznych do włączenia się do dyskursu nad strategiami rozwiązywania problemów społecznych, strategiami zmian w instytucjach wsparcia społecznego oraz w organizacjach społecznych.
C6	Rozwinięcie umiejętności wykorzystania wiedzy o perspektywach teoretycznych przyjmowanych w badaniach i opisie problemów społecznych do włączenia się w zmianę postrzegania: funkcji i roli pracy socjalnej, organizacji pomocowych oraz zawodów pomocowych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.
C7	Rozwinięcie umiejętności wykorzystania wiedzy o perspektywach teoretycznych przyjmowanych w badaniach i opisie problemów społecznych do włączenia się w zmianę negatywnego stereotypu osób, rodzin, kategorii społecznych korzystających z pomocy społecznej.

Wymagania wstępne

nie obowiązują

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Definiuje i objaśnia, jakimi cechami charakteryzują się perspektywy teoretyczne przyjmowane w socjologii problemów społecznych.	PSO_K2_W01, PSO_K2_W04	Egzamin pisemny
W2	Definiuje i objaśnia, na czym polega interdyscyplinarny charakter problemów społecznych.	PSO_K2_W01, PSO_K2_W02, PSO_K2_W04	Egzamin pisemny, Projekt
W3	Objaśnia, na czym polega przydatność wybranych perspektyw teoretycznych w pracy socjalnej.	PSO_K2_W05, PSO_K2_W07, PSO_K2_W08	Egzamin pisemny
W4	Zna przykłady badań empirycznych opartych na różnych perspektywach teoretycznych problemów społecznych.	PSO_K2_W01, PSO_K2_W03, PSO_K2_W04	Egzamin pisemny
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi uzasadnić celowość wykorzystania perspektywy teoretycznej przyjmowanej w badaniach empirycznych do zmiany funkcji i roli pracy socjalnej, organizacji oraz zawodów pomocowych.	PSO_K2_U01, PSO_K2_U03, PSO_K2_U04, PSO_K2_U07	Egzamin pisemny, Projekt

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U2	Potrafi uzasadnić celowość wykorzystania wybranych perspektyw teoretycznych problemów społecznych do zmiany negatywnych stereotypów osób, grup i kategorii społecznych korzystających z pomocy społecznej.	PSO_K2_U02, PSO_K2_U03, PSO_K2_U06	Projekt
U3	Interpretuje prawidłowo teoretyczne odniesienia wyników badań empirycznych na temat problemów i kwestii społecznych.	PSO_K2_U04, PSO_K2_U05, PSO_K2_U08	Projekt
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Korzysta ze źródeł literaturowych celu pogłębienia wiedzy na temat teoretycznych perspektyw problemów społecznych, rodzajów problemów społecznych, mechanizmów i strategii ich rozwiązywania.	PSO_K2_K01, PSO_K2_K03, PSO_K2_K04	Egzamin pisemny, Projekt
K2	Potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną i znajomość badań empirycznych do zaprojektowania zmiany organizacyjnej w odniesieniu do wybranych problemów i kwestii społecznych.	PSO_K2_K01, PSO_K2_K02, PSO_K2_K05	Projekt

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Interdyscyplinarny charakter problemów społecznych – pojęcie problemu społecznego w psychologii, polityce społecznej, w pracy socjalnej i w socjologii.	W1, W4, U1, U2, K1	Wykład
2.	Problemy społeczne, społeczne mechanizmy genezy i identyfikacji problemów społecznych oraz strategię ich rozwiązywania jako obszar wspólny socjologii i pracy socjalnej.	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
3.	Teorie problemów społecznych: dezorganizacja społeczna, konflikt wartości, zachowania dewiacyjne, naznaczanie, społeczny konstruktywizm.	W1, W3, W4, U3, K1	Wykład
4.	Teorie problemów społecznych w pracy socjalnej: dewiacja a nierówności społeczne, dewiacja a reakcja społeczna, dewiacja i kontrola społeczna.	W1, W3, W4, U3, K2	Wykład
5.	Typy dewiacyjnego przystosowania w teorii anomii. Wykorzystanie typologii (R.K. Mertona, S. Nowaka) w diagnozowaniu problemów społecznych i w dobrej praktyce.	W1, W3, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
6.	Przykłady badań empirycznych wybranych problemów społecznych i ich teoretyczne odniesienia. Przykłady zastosowania wyników badań empirycznych w rozwiązywaniu problemów społecznych w środowisku lokalnym i w regionie.	W2, U1, U3, K2	Wykład, Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
7.	Rodzaje problemów społecznych (problem jawny, pozornie jawny, ukryty; dewiacja pozytywna i negatywna, dewiacja pierwotna i wtórna, dewiacja osiągnięta i przypisana, dewiacja jawna i ukryta, rodzaje piętna) i ich zastosowanie w pracy socjalnej z osobą, rodziną, grupą i społecznością.	W1, W2, W3, U1, U2, K1	Wykład, Ćwiczenia
8.	Mechanizmy naznaczania. Znaczenie i rola mechanizmów naznaczania i samonaznaczania w pracy socjalnej z osobą, rodziną, grupą i społecznością.	W1, W3, W4, U3, K1	Wykład
9.	Zastosowanie perspektywy konstrukcjonistycznej w badaniu problemów społecznych w Polsce, znaczenie tej perspektywy w kształtowaniu zmian organizacyjnych, dla środowiska zawodowego, w klinicznej pracy socjalnej oraz w makropraktyce pracy socjalnej.	W1, W3, U1, U2, K1	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja, Demonstracje dźwiękowe i/lub video, Metoda aktywizująca - "burza mózgów"
Ćwiczenia	Wykład konwersatoryjny, Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda ćwiczeniowa, Metoda projektu, Demonstracje dźwiękowe i/lub video, Metoda aktywizująca - "burza mózgów", Metoda aktywizująca - technika analizy SWOT, Metoda aktywizująca - konstruowanie "map myśli", Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Na ocenę końcową z wykładu składa się ocena z egzaminu pisemnego. Odpowiedzi są oceniane według następujących kryteriów i skali: bardzo dobry (bdb; 5,0): wyczerpująca odpowiedź na pięć pytań zadanych podczas egzaminu; wszystkie wypowiedzi poparte wiedzą wyniesioną z wykładów i literatury, bez używania argumentacji opartej na wiedzy potocznej, dobry plus (+db; 4,5): wyczerpująca odpowiedź na co najmniej cztery pytania, dobra odpowiedź na jedno pytanie zadane podczas egzaminu; wszystkie wypowiedzi poparte wiedzą wyniesioną z wykładów i literatury, bez używania argumentacji opartej na wiedzy potocznej, dobry (db; 4,0): wyczerpująca odpowiedź na co najmniej trzy pytania, dobra odpowiedź na pozostałe pytania zadane podczas egzaminu; co najmniej dwie wypowiedzi poparte wiedzą wyniesioną z wykładów i literatury, w trzech wypowiedziach pojawia się argumentacja oparta na wiedzy potocznej, dostateczny plus (+dst; 3,5): dobra odpowiedź na co najmniej dwa pytania, dostateczne odpowiedzi na pozostałe pytania; w odpowiedziach pojawiają się argumenty oparte na wiedzy potocznej obok wiedzy wyniesionej z wykładów i literatury, dostateczny (dst; 3,0): dostateczne odpowiedzi na zadane pytania, nieuporządkowana wiedza wyniesiona z wykładów i literatury, częste używanie argumentacji opartej na wiedzy potocznej, niedostateczny (ndst; 2,0): błędne, nieprecyzyjne odpowiedzi na zadane pytania, brak znajomości treści przekazywanych podczas wykładów, braki w wiedzy wyniesionej z literatury, wypowiedzi nie na temat.

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	Na ocenę końcową z konwersatorium składa się ocena z przygotowywanego projektu zaliczeniowego, wykonanego w oparciu o wskazówki koordynatora przedmiotu. Projekt będzie dotyczył wybranego problemu społecznego. Ocena projektu obejmuje: • bardzo dobry (bdb; 5,0): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, trafny i celowy dobór wątków, logiczne i adekwatne wypowiedzi/komentarze, unikanie spekulacji i podpierania się wiedzą potoczną, własne i krytyczne przemyślenia poparte wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu • dobry plus (+db; 4,5): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, trafny i celowy dobór wątków, logiczne i adekwatne wypowiedzi/komentarze, unikanie spekulacji i podpierania się wiedzą potoczną, własne przemyślenia poparte wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu • dobry (db; 4,0): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, trafny i celowy dobór wątków, logiczne i adekwatne wypowiedzi/komentarze, unikanie spekulacji, możliwe drobne uchylenia polegające na podpieraniu się wiedzą potoczną, własne przemyślenia poparte wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu • dostateczny plus (+dst; 3,5): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, dostatecznie trafny dobór wątków do prezentacji, możliwe drobne uchybienia w wypowiedzi/komentarzach, unikanie spekulacji, możliwe drobne uchybienia polegające na podpieraniu się wiedzą potoczną, przemyślenia poparte wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu • dostateczny (dst; 3,0): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, dostatecznie trafny dobór wątków, możliwe uchybienia w wypowiedzi/komentarzach, przemyślenia poparte wiedzą wyniesioną z zajęć • niedostateczny (ndst; 2,0): poważne błędy merytoryczne, braki w odwołaniach do źródeł i słownictwa, wykorzystanie wyłącznie wiedzy potocznej

Literatura

Obowiązkowa

1. H. S. Becker, Outsiderzy. Studia z socjologii dewiacji. PWN, Warszawa 2009, s. 5-44, 168-214.
2. K. Czekaj, K. Gorlach, M. Leśniak, Labirynty współczesnego społeczeństwa. „Śląsk”, Katowice 1998, s. 29-35.
3. K. W. Frieske, P. Poławski, Opieka i kontrola. Instytucje wobec problemów społecznych, Interart, Warszawa 1996, s. 11-41.
4. K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych. Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2009, s. 35-70; 181-198.
5. E. Goffman, Piętno. Rozważania o zranionej tożsamości. GWP, Gdańsk 2005, s. 31-76.
6. K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej, WRZOS, Warszawa 2014, s. 10-49.
7. A. Kotlarska – Michalska, Zasady budowy strategii rozwiązywania problemów społecznych. W: Marzec – Holka, K. (red.), Pomoc społeczna. Praca socjalna. Teoria i praktyka. Tom I, Akademia Bydgoska, Bydgoszcz 2003.
8. K. Merton, Teoria socjologiczna i struktura społeczna. PWN, Warszawa 2002, s. 195-224.
9. S. Nowak, O Polsce i Polakach. Wydawnictwo UW, Warszawa 2009, s. 231-246.
10. A. Podgórecki (red.), Socjotechnika. Praktyczne zastosowania socjologii. Książka i Wiedza 1968, s. 299-310.
11. I. Pospiszył, Patologie społeczne. PWN, Warszawa 2008, s. 11-26.
12. M. Raclaw, D. Trawkowska, Samotne rodzicielstwo. Między diagnozą a działaniem. IRSS, Warszawa 2013, s. 8-31.
13. A. Siemaszko, Granice tolerancji. O teoriach zachowań dewiacyjnych. PWN, Warszawa 1993, s. 88-105, 299-321, 323-347.
14. G. Szymanik, Aktywne społeczności. Zmiana społeczna. Katalog praktyk, tom II, Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, dostęp online: https://www.cal.org.pl/wp-content/uploads/2012/04/Katalog_Praktyk_rozk_dodruk.pdf.

Dodatkowa

1. E. Grudziwska, M. Mikołajczyk, Wybrane problemy społeczne. Teraźniejszość – Przyszłość, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2018.
2. S. Kita, Praca socjalna w sytuacjach kryzysowych, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014.
3. B. Kowalczyk, J. Kowalczyk, A. Karczewska, Pracownik socjalny w perspektywie zarządzającego procesem zmiany, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014.
4. B. Skrzypczak, Organizowanie społeczności lokalnej. Analizy, Konteksty, Uwarunkowania, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2011.
5. J. Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	15
Czytanie wskazanej literatury	35
Przygotowanie projektu	40
Przygotowanie do egzaminu	35
Przygotowanie do zaliczenia	25
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 180

Liczba punktów ECTS	ECTS 6
----------------------------	------------------

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PSO_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadczenia pracy socjalnej w tym przewidywania konsekwencji swojej działalności zawodowej, monitorowania i ewaluacji zaprojektowanych działań
PSO_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do komunikowania się z otoczeniem, przekazywania i obrony wartości uznawanych w pracy socjalnej, wypowiedzania się w ważnych sprawach społecznych
PSO_K2_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do Identyfikowania i rozstrzygania dylematów etycznych i trudności organizacyjnych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego
PSO_K2_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do tworzenia (współtworzenia) podmiotów sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego w obszarze pracy socjalnej i pomocy społecznej
PSO_K2_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do poszukiwania wiedzy istotnej dla świadczenia pracy socjalnej i krytycznego jej oceniania
PSO_K2_U01	Absolwent/ka potrafi wykorzystać wiedzę do opisu, interpretacji i wyjaśniania procesów społecznych istotnych dla pracy socjalnej przy pomocy pojęć i teorii stosowanych w naukach społecznych
PSO_K2_U02	Absolwent/ka potrafi przewidywać i modelować zjawiska oraz procesy społeczne w tym przygotować projekt socjalny, program społeczny, strategię rozwiązywania problemów społecznych
PSO_K2_U03	Absolwent/ka potrafi posługiwać się normami i zasadami prawnymi i etycznymi w celu rozwiązywania problemów społecznych
PSO_K2_U04	Absolwent/ka potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do rozwiązywania trudności w świadczeniu pracy socjalnej
PSO_K2_U05	Absolwent/ka potrafi właściwie posługiwać się terminologią specjalistyczną w wypowiedziach pisemnych i ustnych, w tym w wystąpieniach publicznych, również w języku obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego
PSO_K2_U06	Absolwent/ka potrafi organizować funkcjonowanie grup i społeczności lokalnych, kierować zespołami i przedsięwzięciami z obszaru pracy socjalnej i pomocy społecznej
PSO_K2_U07	Absolwent/ka potrafi pracować przyjmując specjalistyczne role zawodowe istotne dla pracy socjalnej
PSO_K2_U08	Absolwent/ka potrafi zaplanować i realizować podnoszenie swoich kompetencji zawodowych, wzbogacanie doświadczeń oraz samokształcenie przez całe życie, w tym podjąć studia w Szkole Doktorskiej, studia podyplomowe, kursy specjalizacyjne
PSO_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie istotę i osobliwość nauk społecznych, charakter pracy socjalnej jako działalności naukowej i praktycznej w odniesieniu do stosowanych metod/technik, a także jej powiązania z innymi dyscyplinami wiedzy
PSO_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie normy prawne, zawodowe, etyczne, moralne obszary pracy socjalnej i pomocy społecznej oraz genezę, specyfikę i zmiany w sposobach ich działania
PSO_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób konieczność ewaluacji i zasady superwizji pracy socjalnej oraz działań pomocowych
PSO_K2_W04	Absolwent/ka zna i rozumie różnorodne determinanty zachowań społecznych i indywidualnych oraz złożoność problemów jednostek i grup społecznych, a także ich ułożenie w perspektywach teoretycznych
PSO_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób zasady tworzenia, funkcjonowania i integrowania instytucji i organizacji pomocowych oraz możliwości budowania sieci społecznych
PSO_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu wybrane metody, narzędzia i techniki opisu i pozyskiwania danych przydatne do diagnozowania problemów społecznych, stanu zasobów i efektów działań pomocowych, a także opracowania programów i projektów przeciwdziałania problemom społecznym oraz zarządzania nimi

Kod	Treść
PSO_K2_W08	Absolwent/ka zna i rozumie zasoby i funkcjonowanie infrastruktury pomocy społecznej oraz systemu wsparcia społecznego w odniesieniu do aktualnych potrzeb i problemów społecznych oraz kierunków polityki społecznej